

ЕКОНОМІЧНІ РЕСУРСИ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

План

1. Ресурсний потенціал аграрного виробництва. Оцінка ресурсного потенціалу
2. Ресурси підприємства
3. Активи підприємства

1. Ресурсний потенціал аграрного виробництва. Оцінка ресурсного потенціалу

Для успішного розвитку сільського господарства його необхідно забезпечити відповідними ресурсами та створити умови їх раціонального використання на основі досягнень науково-технічного прогресу. В умовах сьогодення аграрні підприємства не повністю використовують свої можливості для збільшення виробництва та підвищення якості сільськогосподарської продукції. Спостерігається не достатньо ефективне використання виробничих ресурсів.

Забезпеченість господарства виробничими ресурсами характеризує його ресурсний потенціал.

Ресурсний потенціал аграрного виробництва – сукупність взаємопов'язаних ресурсів, які використовують у сільськогосподарському виробництві.

Окремі види виробничих ресурсів характеризуються відповідними і лише їм властивими функціями. Тому **розвиток аграрного виробництва та підвищення його ефективності залежить від двох факторів:**

- склад виробничих ресурсів;
- раціональне співвідношення виробничих ресурсів.

Склад і структура ресурсного потенціалу, співвідношення окремих видів виробничих ресурсів залежить від характеру і особливостей відповідних галузей аграрного виробництва.

Основні виробничі ресурси у рослинництві – земля; машинно-тракторний парк; насіння; добрива; трудові ресурси та ін..

Основні виробничі ресурси у тваринництві – поголів'я продуктивної і робочої худоби; спеціальні виробничі приміщення ферм та їх обладнання; корми; лікарські препарати; трудові ресурси та ін..

Для визначення сукупного ресурсного потенціалу необхідно всі виробничі ресурси аграрного підприємства звести до порівняльного виду і виразити єдиним показником:

$$PP = Z_p + \Phi_{oc} + \Phi_{ob} + T_p, \quad (1)$$

де PP – сукупний ресурсний потенціал, грн.;

Z_p - грошова оцінка земельних ресурсів, грн..;

Φ_{oc} , Φ_{ob} - основні і оборотні фонди, грн..;

T_p - грошова оцінка трудових ресурсів, грн.

2. Ресурси підприємства

Господарська діяльність підприємства залежить від наявності ресурсів, що формуються за рахунок власних або позичених коштів засновників та направляються на придбання засобів виробництва.

Економічні ресурси аграрного підприємства на відміну від промисловості передбачають поєднання земельних ресурсів, засобів виробництва і працівників, які їх використовують у процесі виробництва.

Дві групи економічних ресурсів:

- матеріальні – земля (даровані блага природи), капітал (виготовлені виробничі знаряддя, що є результатом попередньої праці);
- людські (трудові) – праця та підприємницький хист.

Матеріальні ресурси підприємства поділяють на:

- земельні ресурси;

- засоби праці;
- предмети праці.

У аграрному секторі земля – це головний засіб виробництва.

Ресурсний потенціал аграрного виробництва – сукупність сільськогосподарських угідь, матеріальних і трудових ресурсів.

Виробничий потенціал – здатність підприємства виробляти певний обсяг сільськогосподарської продукції.

В залежності від спрямування коштів підприємства вони поділяються на:

- основні засоби;
- оборотні засоби;
- нематеріальні активи.

Основні засоби - кошти, вкладені в засоби праці підприємства.

Оборотні засоби - кошти, авансовані в предмети праці, разом із залишками грошей на рахунку підприємства.

Нематеріальні активи підприємства – кошти, інвестовані у нематеріальні об'єкти (придбання ліцензій для здійснення господарської діяльності, прав користування земельними ділянками, товарними знаками, винаходами, комп'ютерного програмного забезпечення т.д.).

Основні засоби та нематеріальні ресурси складають **основний капітал підприємства**, а оборотні засоби – **оборотний капітал**.

Величина основного і оборотного капіталу визначають **інвестиційний потенціал** підприємства.

Основні і оборотні засоби підприємства мають суттєву відмінність, що проявляється у таких характеристиках (табл. 6.1):

- матеріальне наповнення;
- роль у процесі виробництва;
- характер та швидкість обороту
- методи відшкодування вартості;
- способи відтворення.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика основного і оборотного капіталу підприємства

Характеристика капіталу	Основний капітал	Оборотний капітал
Матеріальне наповнення	Основні засоби та нематеріальні ресурси	Оборотні засоби
Роль у процесі виробництва	Авансується у процес виробництва на тривалий період	Авансується у процес виробництва на короткий період
Швидкість обороту	Не потрібно відновлювати раніше тривалого періоду (декілька років)	Змінює свою форму протягом короткого строку (менше року або операційного циклу)
Перенесення вартості	Протягом одного операційного циклу переносять на продукцію лише частину своєї вартості	Переносять на продукцію всю свою вартість у міру споживання
Відтворення	Заміщуються у натуральній формі через тривалі проміжки	Постійно заміщуються у натуральній формі

Аналіз даної таблиці підтверджує, що основною відмінністю, з економічної точки зору, між основним і оборотним капіталом є спосіб перенесення втіленої в активах вартості на вартість кінцевого продукту.

Вище нами було з'ясовано, що економічні ресурси підприємства передбачають поєднання засобів виробництва і працівників, які їх використовують у процесі виробництва. Тобто, процес виробництва неможливий без застосування людської праці. На відміну від матеріальних ресурсів залучення людських ресурсів не потребує авансованого вкладення коштів. Можна сказати, що це персонал авансує підприємця своєю працею, оскільки працює безоплатно деякий період до моменту сплати заробітної плати, яка формується за рахунок отриманого від діяльності підприємства доходу.

У певні періоди розвитку підприємства ним можуть акумулюватись певні вільні фінансові кошти – **інвестиційні ресурси підприємства**. За

необхідності вони можуть бути направлені на розробку реальних проектів або виступати як фінансові інвестиції.

Матеріальні, людські та інвестиційні ресурси формують можливість підприємства досягти поставлених цілей, продуктивну реакцію, що відповідає вимогам зовнішнього середовища, тт. формують **потенціал підприємства**.

3. Активи підприємства

У фінансовій звітності підприємства для позначення ресурсів, які мають вартісну оцінку застосовують **поняття активів**:

- економічні ресурси у формі сукупних матеріальних або нематеріальних цінностей, які використовуються у господарській діяльності підприємства з метою отримання прибутку;

- господарські засоби підприємства, в які вкладено його капітал.

Аграрне підприємство використовує свої активи для виробництва продукції, яка здатна задовольнити бажання і потреби споживачів.

Групи активів підприємств (за господарським кодексом):

1. **Необоротні активи** (розраховані на використання їх підприємством протягом тривалого періоду – більше 1 року):

- нематеріальні активи;
- основні засоби;
- довгострокові фінансові інвестиції.

2. **Оборотні активи** (розраховані на використання їх підприємством протягом відносно короткого терміну – менше року):

- запаси;
- дебіторська заборгованість;
- поточні фінансові інвестиції;
- грошові кошти.

3. **Витрати майбутніх періодів.**

Всі активи відображаються у балансі підприємства.

Баланс підприємства – основний підсумковий документ, складений на певну дату, що містить інформацію про вартість активів підприємства.

Структура активів підприємства залежить від:

- виду діяльності підприємства;
- характеру виробничого процесу;
- тривалості операційного циклу і т.д.

Здійснення ефективної господарської діяльності обумовлюється оптимальною величиною та комбінацією залучених ресурсів.

Формуючи економічні ресурси менеджери повинні пам'ятати, що втілений у ресурсах капітал має забезпечувати інвестиційний дохід його власнику (ресурси придбані з метою отримання майбутніх економічних вигід).